

ชื่อโครงการ      ท้าวหอยโข่ง : การศึกษาเชิงวิเคราะห์

THAO HOIKHONK : AN ANALYTICAL STUDY

ผู้วิจัย              นางสาวรัตนพันธ์ กณะเมือง

สถาบันอุดมศึกษาที่สังกัด      คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

หมายเลขโทรศัพท์      2584119.

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทนักศึกษา ระดับมหาบัณฑิตศึกษา ประจำปี 2540

จำนวนเงิน 40,000 บาท

ระยะเวลาทำการวิจัย      1 ปี ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2540 ถึง เดือน มกราคม 2541

การศึกษาวรรณกรรมนิทานพื้นบ้านเรื่อง ท้าวหอยโข่ง มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการปรับเปลี่ยนจากนิทานเรื่องอื่น มาเป็นเรื่องท้าวหอยโข่ง วิเคราะห์สุนทรียภาพในการประพันธ์ และวิเคราะห์สภาพสังคมที่ปรากฏในเรื่อง โดยการวิจัยเอกสารที่เป็นข้อมูลฉบับปฐมภูมิ เขียนด้วยอักษรไทยน้อย ซึ่งได้จากหมู่บ้านโนนหอม ต.โนนหอม อ.เมือง จ.สกลนคร และเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า ในด้านกลวิธีการปรับเปลี่ยนนิทานนั้น นิทานเรื่องท้าวหอยโข่งเป็นนิทานที่ผู้แต่ง แต่งขึ้นจากการผสมผสานของนิทานเรื่อง ท้าวกำกาคำ สุวรรณสังข์กุมาร และสีหนต์มโนราห์ โดยใช้กลวิธีเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของเรื่อง ตัดเนื้อหา เหตุการณ์ และตัวละครที่ไม่ต้องการออก เพิ่มเนื้อหา เหตุการณ์และตัวละครเข้าไปในเรื่อง แล้วผนวกเรื่องเป็นนิทานเรื่องท้าวหอยโข่ง

ในด้านสุนทรียภาพ พบว่า นิทานเรื่องท้าวหอยโข่ง ประกอบด้วยสุนทรียภาพในคำ มีการเล่นเสียงของคำ คือ สัมผัสคล้องจองทั้งสัมผัสอักษรและสัมผัสสระเรียงกัน ตั้งแต่ 2-5 คำ มีการกลายเสียงของคำ โดยการ ลดเสียง ยืดเสียงและแผลงคำ ซึ่งมีทั้งแผลงพยัญชนะและแผลงสระ มีการเล่นเสียงวรรณยุกต์ นอกจากนี้ยังมีการใช้คำเสริม คำสร้อย คำซ้อน คำซ้ำ หลากคำ และใช้คำพื้นบ้าน ซึ่งประกอบด้วยคำขยายและสำนวนอีสาน ส่วนสุนทรียภาพในความ พบว่า มีการใช้บรรยายโวหาร และโวหารภาพพจน์ ซึ่งประกอบด้วยโวหารอุปมาอุปไมย โวหารอุปลักษณ์ โวหารอธิพจน์และโวหารปฏิพจน์

ในด้านสังคมพบว่า นิทานเรื่องท้าวหอยโข่ง ได้สะท้อนให้เห็นสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่เรียบง่าย ตามแบบสังคมเกษตรกรรม ท่ามกลางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ คนในสังคมพึ่งพาอาศัยกันมีการเดินทางติดต่อค้าขายกันในระหว่างเมืองต่าง ๆ มีความเชื่อในเรื่องบุญกรรม โชคลาง ไสยศาสตร์ และอำนาจเหนือธรรมชาติ มีค่านิยมยกย่องคุณธรรม ทรัพย์สมบัติ และรักเผ่าพันธุ์ของตนเอง นอกจากนี้ยังยึดมั่นในจารีตประเพณีอย่างเคร่งครัด ทั้งประเพณีหลวงและประเพณีราษฎร์